

Nr 1.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion om nedsättning av inträdesavgifterna för nya telefonabonnemang.

I en inom riksdagens andra kammare väckt, till dess tredje tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 85, har herr *von Seth* hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära, att beslutet av den 5 december 1947 rörande höjning av inträdesavgifterna för nya telefonabonnemang från 100 till 200 kronor upphäves och att en återgång sker till senast gällande inträdesavgifter.

I fråga om motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Denna fråga har vid upprepade tillfällen varit föremål för riksdagens uppmärksamhet. Redan år 1945, då inträdesavgiften höjts från 20 till 100 kronor på grund av utav kristiden föranledda förhållanden, anförde statsutskottet, att det självfallet vore önskvärt, att inträdesavgiften, i den mån kristidens anläggningssvårigheter lättade, kunde återföras till en mera normal storleksordning. Riksdagen lämnade detta utlåtande utan erinran. Jämväl vid höstriksdagen 1946 och riksdagen 1948 gåvos uttryck för liknande inställning från chefens för kommunikationsdepartementet resp. riksdagens sida till spörsmålet. I anledning av tre motioner i 2:a kammaren i liknande ämne som här föreligger till behandling, lämnade tredje tillfälliga utskottet i sitt utlåtande nr 6, till vilket hänvisas, en redogörelse för utvecklingen på området och anförde för egen del, att utskottet — med hänsyn till vunnen budgetår förbättring samt till övriga på frågans bedömande inverkan omständigheter, för vilka i utlåtandet redogjorts, ej ville ifrågasätta att då föreslå en omedelbar sänkning av inträdesavgiften. Vid uppgörandet av budget för året 1949/50, när verkningarna av höjningen bättre kunde överblickas, syntes däremot frågan om återförande av dessa avgifter till en mera normal storleksordning böra tagas i övervägande. Riksdagen biföll utskottets hemställan om anhållan härom.

Utskottet vill i detta sammanhang också erinra om att chefen för kommunikationsdepartementet i statsverkspropositionen: bil. 27: kapitalbudgeten vid behandlingen av denna fråga (sid. 34—35) framhållit, att efter höjningen av inträdes- och abonnemangavgifterna 1947 efterfrågan på nya abonnemang minskat och att denna omständighet i förening med svårigheterna att få erforderlig materiel nedbringat nettoökningen av antalet telefoner. Han kunde med tanke på den stegrade abonnentökningen vid even-

tuell sänkning av inträdesavgifterna samt för övrigt av statsfinansiella skäl icke för närvarande förorda någon sänkning av avgifterna.

Över här förevarande motion har utskottet inhämtat yttrande från *telegrafstyrelsen*, som därvid anfört bl. a. följande:

Den starka utvecklingen av telefonväsendet hade till stor del möjliggjorts genom att man kunnat taga i anspråk tidigare befintliga reserver i nät och stationer. Trots att telegrafverket därutöver hade tagit i anspråk all tillgänglig leveransförmåga hos såväl egna som enskilda verkstäder inom landet, genomfört vissa utvidgningar av verkets egen produktionskapacitet, stimulerat den enskilda industrien till åtgärder för ökad tillverkning och även i den utsträckning det varit möjligt sökt få till stånd import av telefonmateriel från utlandet, hade det icke varit möjligt att hålla jämna steg med abonnentökningen. Förhållandena hade därför blivit avgjort sämre än de voro före och under kriget, och man måste tyvärr räkna med att svårigheterna framdeles skulle komma att bli än större. På många orter måste det bli helt stopp i telegrafverkets möjligheter att taga emot nya abonnenter för avsevärd tid. I vissa fall måste man redan räkna med väntetider på ett år eller mera. I anledning av styrelsen ålagd nedskärning av investering i nyanläggningar hade styrelsen på närmare angivna grunder förklarat sig förhindrad att med anlåtande av behovsprövning, som förutom risken av orättvisor vid prövningen skulle medföra överförande av något hundratal personer från produktiv verksamhet, samt utsikten till ökning av besvär över fattade beslut. I anslutning härtill höjde Kungl. Maj:t fr. o. m. 8 december 1947 inträdesavgiften för huvudabonnemang från 100 till 200 kronor och för anknytning från 50 till 75 kronor. Vad anginge effekten av den i slutet av år 1947 beslutade höjningen av inträdesavgifterna ville styrelsen nämna, att nettoökningen av antalet telefonapparater under år 1948 uppgått till cirka 79 000 apparater eller 32 000 apparater mindre än under år 1947. Den med avgiftshöjningen åsyftade nedpressningen i abonnenttillströmningen hade sålunda uppnåtts. I anledning av förenämnda av 1947 års riksdag fattade beslut hade telegrafstyrelsen ansett sig böra beröra frågan i den framställning om anvisande av investeringsanslag för budgetåret 1949/50 till telefon-, telegraf- och radioanläggningar, som styrelsen inlämnade till Kungl. Maj:t den 8 oktober 1948. Styrelsen hade därvid i dagens läge ansett sig böra inskränka sig till att framhålla, att såvitt kunde bedömas en nedsättning av inträdesavgifterna måste komma att medföra en stegring av abonnentökningen till över 90 000 apparater per år. Detta måste i så fall leda till *antingen* att kön av väntande abonnenter kommer att växa *eller* att telegrafverkets anläggningsarbeten måste ges större omfattning än eljest skulle vara erforderligt. Det sistnämnda alternativet förutsatte därför en ökning av telegrafverkets investeringsanslag, i första hand av anslaget till nya abonnentanläggningar, nätarbeten etc., men även av anslagen till nya telefonstationsbyggnader, stationsutrustningar och lands- och rikskab-

lar. Vidare måste telegrafverket i så fall ta i anspråk en större byggnadskvot och andel av materialtillgången i landet. Emellertid torde möjligheterna att anskaffa materiel för en avsevärt större abonnentökning än den nuvarande icke vara särskilt stora. Redan nu förelåge en besvärande brist på järntråd, stora svårigheter mötte att komma över tillräckliga kvantiteter bly o. s. v. Den omständigheten, att statsmakterna på olika områden nu försökte stimulera exporten, vilket åtminstone till en början väl måste antagas komma att gå ut över hemmamarknadens försörjning med varor, gjorde det givetvis icke lättare att ytterligare öka telegrafverkets anläggningsarbeten.

Såsom belysande för situationen i fråga om väntetider för nyanmälda telefonabonnemang anförde styrelsen att antalet anmälda nya telefonabonnemang, som vid olika tidpunkter icke kunna inkopplas inom tre månader efter beställningen på grund av brist på stationskapacitet, brist på lokal-kablar, brist på apparater utgjorde den 1 oktober 1946 5 400 och den 1 juli 1948 24 500 för att sedermera den 1 oktober 1948 sjunka till 20 600.

De ovan anförda siffrorna för år 1948 angåve givetvis ej det verkliga behovet av nya telefonabonnemang, eftersom man måste räkna med att ett stort antal personer, som ha behov av telefon, på grund av den höjda inträdesavgiften icke ansett sig ha råd att teckna ett abonnemang. En sänkning av inträdesavgiften måste därför med säkerhet medföra en förlängning av väntetiderna. I det långa loppet kunde det ej undvikas, att en sådan ökning av kön av väntande abonnenter måste nödvändiggöra anvisandet av större investeringsanslag för utvidgning av telegrafverkets anläggningar. Såsom ett led i regeringens åtgärder för att återställa den ekonomiska balansen i vårt land fann Kungl. Maj:t det emellertid vara nödvändigt att tvärtom mycket starkt beskära de av telegrafstyrelsen begärda investeringsanslagen för budgetåret 1949/50. Sålunda sänktes bland annat det av styrelsen äskade anslaget till nya abonnentanläggningar m. m. från 67 till 50 miljoner kronor. Det vore uppenbart, att telegrafverkets möjligheter att taga emot nya abonnenter härigenom blivit ytterligare avsevärt reducerade. Såsom framginge av statsverkspropositionen beräknades det nu av Kungl. Maj:t begärda anslaget möjliggöra en ökning av högst 60 å 65 000 apparater under budgetåret 1949/50.

Med hänvisning till det anförda och till det samband, som frågan om nedsättning av inträdesavgifterna hade med regeringens allmänna ekonomiska politik, ansåge sig telegrafstyrelsen — på samma sätt som föregående år — icke för sin del kunna taga ställning till det framförda yrkandet om nedsättning av ifrågavarande avgifter såsom en isolerad åtgärd.

Utskottet. För egen del får utskottet anföra följande. Utskottet behjärtar till fullo de motiv, som legat till grund för motionen, och delar i princip motionärens synpunkter på frågan. Grunden till nu tillämpade avgiftshöjningar, vilka tvivelsutan vålla mången kännbara olägenheter, är emellertid,

som tidigare framhållits, att söka i av kristiden föranledda omständigheter, såsom svårigheten att anskaffa erforderlig materiel, brist på arbetskraft och nödvändigheten av ekonomisk stabilisering genom minskad investering. För att tillgodose kravet på sådan hava flera utvägar föreslagits. Behovsprovning har ej kunnat anvisas som framkomlig väg med rättvisa resultat. Ett annat alternativ utgör höjning av inträdesavgifterna. Då samma hänsyn som under år 1948 alltjämt måste tagas till nödvändigheten att minska antalet nyinstallationer, anser sig utskottet sakna tillräcklig anledning att i förhållande till nu föreliggande motion intaga en annan inställning än den, som funnit uttryck i ovan angivna uttalanden av utskottet och riksdagen. Av redogörelsen här ovan framgår, att uppmärksamheten redan fästs på önskvärdheten av inträdesavgifternas nedbringande till mera normal storleksordning, och utskottet utgår därför från att varje möjlighet, som framdeles kan yppa sig, utnyttjas härtil. Vid dylikt förhållande finner sig utskottet förhindrat att tillstyrka bifall till motionen och hemställer,

att motionen II: 85 icke måtte föranleda någon andra kammarens åtgärd.

Stockholm den 16 februari 1949.

På utskottets vägnar:

NILS JÖNSSON.

Närvarande: herrar Jönsson i Rosshol, Andersson i Linköping, Andersson i Essvik, Ekström, Nihlfors, Lindström, Stattin, fru Lindskog, herr Gustafson i Göteborg och fröken Vinge.
